
OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ÚTOK ARMÁDY NA SPĚŠNĚ ZAUJATOU NEPŘÁTELSKOU OBRANU

Brig. gen. Jaroslav Dočkal

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války svědčí o tom, že útok na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, je prováděn téměř ve všech útočných operacích rozvíjejících se do velké hloubky.

Sovětská vojska na hlavních směrech jejich útoku překonala velmi mnoho spěšně zaujatých nepřátelských obranných postavení. Byl to na příklad v běloruské operaci průlom postavení Toločin, řeka Druť, řeka Berezina, přístupy k Minsku řeka Svisloč a ve východopruské operaci průlom postavení v prostoru Gumbinen.

Průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele je tedy častým zjevem při provádění operací, zvláště při jejich rozvíjení v hloubce nepřátelské obrany. Soudobá vojska, vynikající velkou údernou silou a pohyblivostí, vedou útočný boj vysokými tempy a do velké hloubky. Je zcela jasné, že překonávání velké hloubky obrany vyžaduje od vyšších jednotek rychlého tempa útoku proto, aby operační zálohy nepřítele byly předstíženy v dosažení a obsazení obranných pásem v hloubce obrany. Snížení tempa útoku v průběhu útoku má nepříznivý vliv na splnění úkolů uložených vojskům, poněvadž v takovém případě vojska nemohou včas překonat celou hloubku taktického pásma obrany nepřítele a tím tedy nemožnou zabezpečit dosažení všeobecného cíle operace.

Proto musí být všechna pásma a postavení, s kterými se útočník setkává v hloubce nepřátelské obrany a které jsou nepřítelem spěšně zaujímana, zdolávána rychlým tempem.

Nepřítel může spěšně zaujmout buďto mezilehlá postavení mezi hlavním obranným pásmem a pásmem sborových záloh, pásmo sborových záloh nebo postavení a pásma připravovaná v hloubce obrany za pásmem sborových záloh. Na těchto pásmech a postaveních se nepřítel bude vždy snažit zadržet útočící vojska buď ustupujícími zbytky svých vojsk po boji v hlavním obranném pásmu nebo zálohami přisunutými z hloubky. Ve všech těchto případech bude nepřítel zaujímat obranu spěšně, poněvadž nebude mít dost času na její organizaci.

Průlom spěšně zaujaté nepřátelské obrany může být tedy prováděn v různých podmínkách:

- buďto se nepřítel snaží svými přisunovanými zálohami spolu s ustupujícími jednotkami zastavit rychlý postup útočících vojsk, která prolomila obranu nebo obešla odkrytý bok nepřítele a spěšně zaujmou pásmo sborových nebo armádních záloh nebo některé z mezilehlých obranných postavení,
- nebo nepřítel ustupuje po ztrátě hlavního obranného pásma a při tom se snaží spěšně organisovanou obrannou zadních vojtů zadržet útočící vojska na mezilehlém postavení a vyvést zpod úderu své hlavní síly,
- nebo se může nepřítel pokoušet organisovat obranu po neúspěšném střetném boji, ve snaze zamezit úplné rozbití svého uskupení.

Ve všech těchto případech mohou vojska nepřítele přecházet k obraně buď na předem připraveném pásmu či postavení nebo i za podmínek, že nebylo předem nic připraveno. V obou případech budou však jeho vojska nucena zaujmout uvedená obranná pásma (postavení) spěšně a na široké frontě.

2. Krátká charakteristika spěšně zaujaté nepřátelské obrany

Soudobá hluboce členěná obrana nepřítele má kromě hlavního obranného pásma několik dalších obranných pásem nebo postavení.¹⁾ Toto je též potvrzeno zkušenostmi z Veliké vlastenecké války. Tak na př. na bělgorodsko-charkovském směru v srpnu r. 1943 nepřítel vybudoval severně od Charkova devět obranných pásem a postavení v celkové hloubce do 90 km. Obranná pásma a postavení se opírala hlavně o mohutné opěrné body a uzly odporu v osadách a též o řeky.

Nicméně většina z těchto obranných pásem a postavení nebyla nepřátelskými vojsky zaujata. Zpravidla nepřítel zaujímal hlavní pásmo obrany a pásmo sborových záloh a často i pásmo armádních záloh alespoň v jednotlivých úsecích. Ostatní obranná pásma zaujímal v časopotreby operačními zálohami přisunutými z hloubky obrany a zbytky ustupujících vojsk.

Vysoké tempo útoku sovětských vojsk neposkytovalo nepříteli dost času k zaujetí obranných postavení, která připravil. Obvykle měla nepřátelská obrana na těchto postaveních ráz spěšně organizované obrany. Vycházejíce ze zkušeností z mnoha operací Veliké vlastenecké války, můžeme mít za to, že zdolávání nepřátelských obranných postavení v operační hloubce bude mít zpravidla ráz útoku na spěšně zaujatou obranu.

Spěšně zaujatá obrana nepřítele se vyznačuje nedostatečně rozvinutým systémem protitankové a protipěchotní palby, nedostatečně pevnou součinností uvnitř nepřátelských bojových sestav, slabě rozvinutými ženijními zařízeními nebo tím, že je nemá vůbec, slabou znalostí terénu, malou hloubkou obrany a soustředěním sil odporu do první linie opěrných bodů a do uzlů obrany, nedostatkem silnějších nepřátelských záloh a druhých sledů, nutných k získání potřebné odolnosti obrany, silnější obranou jen na hlavních směrech, na důležitějších komunikačních uzlech a v důležitých prostorech, slabostí obrany na vedlejších směrech a často též velkými mezerami v bojových sestavách a konečně všeobecně nižší bojeschopností bránících se slabších sil nepřítele.

3. Základní podmínky průlomu spěšně zaujaté obrany

Základní podmínkou dosažení rychlého úspěchu v boji s nepřítelem, který spěšně přešel do obrany, je odvaha a rázná činnost útočících vojsk, zabezpečená velkou převahou palby na rozhodujících útočných směrech.

Zvláštní význam má rychlé rozvíjení dílčích úspěchů.

Před útokem na nepřítele, který přešel během ústupu do obrany, zpravidla předchází jeho pronásledování. V tom případě je nutno rozlišovat dva druhy obrany:

- buďto byl nepřítel nucen přejít do obrany na nevybudované čáře ve snaze získat čas nebo vytvořit souvislou frontu se sousedními uskupeními,
- nebo nepřítel ustoupil na připravené obranné postavení, byl však nucen zaujmout je spěšně a slabými silami.

V obou případech musí přípravy k útoku začít již za pronásledování.

Pronásledující vojska, ničící krycí jednotky nepřítele, snaží se proniknout na stycích mezi ním a vniknout silnými oddíly do nepřátelské obrany a tím zabránit organisovanému zaujetí obranného postavení ustupujícími jednotkami nepřítele.

Letecký průzkum zjišťuje průběh obranných pásem a postavení a odhaluje uskupení nepřítele který je zaujímá.

Bojové letectvo združuje zálohy a napadá vojska nepřítele, když postupují k obranným postavením a zaujímají je.

Tankové a mechanisované vyšší jednotky se snaží zlomit odpor ustupujícího nepřítele a zmocnit se určených úseků obranných postavení dříve, než je obsadí hlavní síly nepřítele.

Dalekonosné dělostřelectvo zabráňuje organisovanou palbou zaujetí obranného postavení ustupujícími vojsky a příchodu nepřátelských záloh.

¹⁾ Doposud nebylo jednotnosti v pojmenování prvků systému nepřátelské obrany. V dohodě s odpovědnými orgány MNO byly stanoveny pro prvky systému americké obrany názvy uvedené v schématu na konci tohoto článku. Tyto názvy budou ve Vojenské mysli používány pro všechny nepřátelské systémy obrany.

Připomenu co říká o uvedených dvou případech útoku náš Polní řád v čl. 314 až 317. Útok na nepřítele, který se zastavil na nepřipraveném obranném postavení.

V tomto případě musí být útok zahájen co nejdříve.

Divise dostávají úkoly k prolomení obrany a přidělují se jim posilové prostředky již za postupu k obrannému postavení.

Velitel armády (sboru) vytvoří uskupení pro průlom tím, že zúží pásma divisí určených k provedení hlavního úderu a dále tím, že zasadí do prvního sledu vyšší jednotky druhého sledu.

Velitelé divisí upřesňují svá rozhodnutí podle toho, jak útočící jednotky přicházejí k obrannému postavení nepřítele.

Hlavní část dělostřelectva divise postupuje s pěšími pluky (samostatnými prapory) a je podřízena velitelům těchto pluků (samostatných praporů). Zároveň s tím se připravuje centralisované velení dělostřelectvu pro organisovaný útok, kdyby čelní jednotky nebyly s to proniknout z chodu do sestavy nepřítele.

Velitelé pluků (samostatných praporů) musí dostat bojové úkoly dříve, než předvoje dosáhnou předpokládaného předního okraje nepřátelské obrany.

Podarilo-li se čelním jednotkám zmocnit se výhodných prostorů v obranném pásmu nebo postavení nepřítele, převede se ihned k jejich podpoře hlavní část dělostřelectva divise. Hlavní síly divise a tanky zaujmou východiště pod ochranou čelních jednotek a po průzkumu bojem přejdou do útoku s cílem jedním úderem prolomit celou hloubku nepřátelské obrany.

Dosažené úspěchy se neprodleně rozvíjejí zálohami divisí a druhými sledy armády.

Druhé sledy se obnovují na vrub divisí působících na pomocných směrech.

Při spěšně zaujaté obraně nepřítele nemá šířka pásma průlomu z počátku rozhodující význam. Při rychlé a rozhodné činnosti mohou často i do úzkého průlomu proniknout velké síly a napadnout bránící se uskupení nepřítele z boku a z týlu dříve, než je nepřítel schopen učinit odvetná opatření. Takový způsob činnosti bude výhodný zejména tehdy, zjistíme-li průzkumem, že nepřítel nemá velké zálohy.

Přejde-li nepřítel spěšně do obrany po ústupu, má rozhodná činnost na celé frontě útoku zvláštní význam. Útvary a vyšší jednotky, které vedou pomocné údery, musí bojovat odvázně, rozhodně a snažit se co nehlouběji proniknout do obrany nepřítele. Tato činnost musí utajit směr hlavního úderu, připoutat na sebe zálohy nepřítele a zabezpečit vyšším jednotkám vedoucím hlavní úder rychlé zdolání celé hloubky bránících se jednotek a vyjít do boku a do týlu hlavními silami nepřítele.

Útok na nepřítele ustupujícího na připravené obranné postavení.

V případě, že je připravené obranné postavení již obsazeno zálohami (i když rozvinutými na široké frontě) vyžaduje útok pečlivější přípravy.

Postupující jednotky se snaží ovládnout z chodu jednotlivé úseky a opěrné body obrany nepřítele silami předsunutých oddílů a předvojů, a zjistí-li pevnou obranu, začnou připravovat útok.

Podle rázu obrany provádí se pak útok buď způsobem podobným útoku na připravenou polní obranu nebo způsobem útoku na nepřítele, který se zachytil na nepřipravené obranné čáře.

Příprava útoku nemá být delší než 24 hodin.

4. Formy průlomu spěšně zaujaté obrany nepřítele

Průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele může být v podstatě proveden buďto z chodu nebo s přípravou útoku v omezené době.

V obou uvedených případech je vždy nutné se snažit získat čas a nedovolit nepříteli, který spěšně zaujal obranu, organisovat palebný systém, zvláště protitankové palby.

Při útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu je nutné zřít se takových opatření, k jejichž uskutečnění je třeba mnoho času, jako jsou na př. složitá přeskupení vojsk, centralise dělostřelecké palby, úplné vybudování východiště útoku vojsky a p.

Spěšně zaujatá obrana nepřítele je zpravidla prolamována z chodu v případě, že bránci se nepřítel je demoralisován nebo když obrana je zaujata slabými silami anebo když nepřítel nestačil při spěšném zaujímání obrany včas organisovat systém protitankové a pěchotní palby, nebo byl-li nepřítel nucen rozvinout se zcela blízko našich vojsk na nepřipravených obranných postaveních. Průlom z chodu je prováděn útočnými vojsky tímž způsobem jako na nepřítele, který přešel do obrany za střetného boje, t. j. bez zastavení v těch bojových sestavách, v kterých útočící vojska dosáhla obranného postavení nepřítele. Za příznivých podmínek může být průlom zahájen čelními jednotkami, aniž se vyčká úplného soustředění všech sil a prostředků příslušné vyšší jednotky. Při průlomu z chodu je dělostřelectvo použito hlavně decentralisovaně, při čemž je ve velké míře používáno přímé střelby. Hromadná dělostřelecká a minometná palba je organisována na úsek, na kterém je zamýšleno prolomit nepřátelskou obranu. K podpoře hlavního úderu se používá nejen dělostřelectva dříve tam zasazeného, ale i dělostřelectva sousedních úseků. Zvláštní pozornost je třeba věnovat organisaci palby těch skupin dělostřelectva, které zaujímají postavení, jež jim umožňují vést boční a šikmé palby do úseku zvoleného pro útok. Směr hlavního úderu se nemění. Armádní (sborové) dělostřelectvo podle situace buď pokračuje v boji s dělostřelectvem nepřítele nebo se převádí k podpoře tanků a pěchoty vojsk útočících na hlavním směru. Při tomto způsobu mají zvláštní význam rychlost a soustředění sil a prostředků a hloubka počátečního úderu. Každý úspěch se okamžitě rozvíjí druhými sledy a zálohami.

Průlom nepřátelské obrany, vzniklý za střetného boje, provádějí zpravidla síly prvního sledu armády (sboru). K tomu se útvary a vyšší jednotky uspořádají, dostávají upřesněné úkoly a po dělostřelecké přípravě, která má v podstatě ráz hromadných palebných přepadů nejdůležitějších ohnisek obrany, přejdou do útoku, aby byla nepřátelská obrana prolomena jedním úderem v celé hloubce.

Tohoto útoku se účastní větší část tanků, které za podpory dělostřelectva usilují o to, aby vnikly do prostoru rozmístění záloh a do postavení nepřátelského dělostřelectva.

Má-li velitel armády v tomto období operace k dispozici nepoužité tankové a mechanisované vyšší jednotky, může být průlom nepřátelské obrany proveden jimi. Pěší vyšší jednotky (útvary), které byly předtím v prvním sledu, útočí hned za tankovými a mechanisovanými vyššími jednotkami, zabezpečujíce a rozvíjejíce jejich úspěch.

Úkolem bojového letectva je podporovat na bojišti útvary a vyšší jednotky útočící na hlavním směru, zdržovat přicházející nepřátelské zálohy a zabezpečovat ze vzduchu hlavní uskupení armády (sborů).

Celá příprava útoku na nepřítele, který přešel do obrany po střetném boji, nesmí být delší než 4 až 6 hodin.

Podniká-li se útok v druhé polovině dne, musí být v plánu boje předvídáno rozvinutí a zabezpečení úspěchu noční činností.

Není-li z jakýchkoli důvodů útok možný ve dne, je nutno ho provést v noci a v krajním případě zrána následujícího dne, při čemž je třeba využít noci k pečlivější přípravě útoku.

Ve všech bojích s nepřítelem, který spěšně přešel do obrany, má zvláštní význam rychlé získání a zpracování údajů od všech druhů průzkumu.

Průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele s přípravou útoku v omezeném čase je nutno chápat jako součást dříve již plánované a probíhající útočné operace, t. j. jako pokračování dříve již zahájené operace, a nikoli tedy jakožto samostatnou operaci.

Průlom s přípravou útoku v omezeném čase je prováděn tehdy, jestliže nepřítel stačil zaujmout obranné postavení dostatečně hustě a útok z chodu nepřinesl kladné výsledky nebo jestliže jeho provedení by bylo neúčelné.

Aby byl nepříteli zasazen dostatečně silný úder, je zapotřebí, aby útok byl zahájen teprve po úplném soustředění všech sil a prostředků armády. Přípravu útoku v omezeném čase obvykle organizuje a řídí přímo velitel armády a provádějí ji velitelé sborů a divisí. Minimální dobou potřebnou k přípravě útoku v omezené době je podle bojových zkušeností na stupni divise 4 až 6 hodin denního světla, na stupni sboru 8 až 12 a na stupni armády ne více než 24 hodin. Jen ve výjimečných jednotlivých případech vynucených bojovou situací mohou být tyto časové lhůty prodlouženy. Každé časové prodloužení má však vždy nepříznivý vliv na výsledek útočné operace, poněvadž jakékoli protahování příprav útoku dává nepříteli čas k dokonalejšímu vybudování a organizování obrany. Uvedené časové lhůty jsou nutné pro přípravu dělostřelectva k vedení palby a k zaujetí východiště útoku vojsky. V těchto velmi krátkých časových lhůtách jsou prováděna hlavní přípravná opatření, to jest velitelský průzkum, vyhlášení rozhodnutí, organizace součinnosti a nezbytné přeskupení vojsk.

Nutno ještě připomenout, že při prodloužení uvedených časových lhůt může nepřítel tak zesílit obranu, že se ukáže nezbytným provést doplňující přípravu, která si vyžádá obdobných opatření jako při průlomu připravené obrany.

Organizace průlomu spěšně zaujaté obrany z chodu nebo s přípravou útoku v omezeném čase nevyžaduje takové přesné centralisace v provádění přípravných opatření, jako při organizaci průlomu do připravené obrany. Proto velitelé divisí, sborů, jakožto přímí organizátoři útočného boje při průlomu spěšně zaujaté obrany, řeší otázky organizace průlomu iniciativně vycházejíce ze zásadních nařízení velitele armády a podmínek situace. Úspěch útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu je zabezpečen především včasným provedením přeskupení, uskutečňovaných v chodu útočné operace, dovedným použitím rychlých jednotek a energickou činností. Velký význam má překvapení.

Varianty průlomu nepřátelských ochranných pásem v hloubce obrany, t. j. pásma sborových záloh, pásma armádních záloh mezilehlých postavení anebo pásma záloh skupiny armád s přípravou útoku v omezeném čase, jsou předvídaný plánem operace armády již při přípravě průlomu hlavního obranného pásma. Je přirozené, že plánujeme ovládnutí uvedených pásem a postavení především z chodu.

Teprve není-li to možné, organizuje velitel armády průlom způsobem urychlené přípravy útoku.

V operační části plánu operace je uveden směr hlavního úderu uskupení operační sestavy, přeskupení vojsk, posilové prostředky vyšších vševojskových jednotek a doba pro přípravu útoku. Zpravidla bývá plánováno několik variant průlomu pásma sborových (armádních) záloh, poněvadž je velmi těžké přesně předvídat jaká situace vznikne v době, kdy útočící vojska budou dosahovat uvažovaných obranných pásem a postavení. Proto se dříve již vypracovaný plán útočné operace stále upřesňuje (doplňuje, opravuje). Po prolomení hlavního obranného pásma nebo pásma sborových (armádních) záloh a při postupu vojsk k uvedeným obranným pásmům vejdou předsunuté oddíly mechanisovaných divisí a též pěších divisí a jejich průzkumné orgány v dotyk s nepřítelem a během boje zjišťují, které úseky jednotlivých obranných pásem (postavení) jsou obsazeny nepřítelem a v jaké síle.

Kromě toho budou velitelé vyšších jednotek dostávat v průběhu operace zprávy o nepříteli také od štábu armády. Tu zdůrazňují, že hlavním prostředkem zabezpečujícím úspěšné zdolání obranných pásem (postavení) a úspěch boje se zálohami v operační hloubce je letecký průzkum, který musí včas zjistit pohyby záloh nepřítele a které obranná pásma a postavení obsazují. Boj s přisunovanými zálohami nepřítele se provádí zasazením mohutných úderů letectvem, palbou dalekonosného dělostřelectva a rozhodnou činností mechanisovaných divisí (rychlých jednotek) a jejich předsunutých oddílů. Velitel armády musí organizovat okamžitou pomoc letectvem a armádním dělostřelectvem vyšším jednotkám, které zahájily střetný boj se zálohami nepřítele. Velitel armády směle používá obchvatů předsunutých skupin nepřítele a organizuje jejich ničení po částech.

K okamžiku, kdy dostane rozkaz velitele frontu k průlomu nepřátelského obranného

pásma nebo postavení v operační hloubce nepřítele, musí se velitel armády snažit získat tyto zprávy: průběh obranného pásma nebo postavení obsazeného nepřítelem, jeho přední okraj, síly a složení bránícího se nepřítele, systém protitankové palby, mezery nebo slabě obsazené úseky v něm a celkový ráz obrany před jejím předním okrajem i v její hloubce.

Velitel armády dostane zpravidla rozkaz k průlomu obranného pásma v operační hloubce nepřátelské obrany mnohem dříve než postoupí vojska armády k dotyčnému obrannému pásmu. K získání času mohou být úkoly uložené armádě upřesňovány za postupu vojsk. Jakmile dostanou vyšší velitelé od předsunutých oddílů a leteckého průzkumu zprávy o tom, kde a jakými silami nepřítelem brání v postupu předsunutých oddílů, řídí sice velitelé vyšších jednotek prvního sledu boj na základě připraveného plánu, ale velitel armády již upřesňuje podle získaných zpráv směr hlavního úderu a přisunuje z vedlejších směrů na směr hlavního úderu nutné síly a prostředky. Uskupení potřebné k provedení průlomu je vytvářeno během útoku, t. j. ještě do příchodu k obrannému pásmu. Již v době tohoto postupu dostávají vyšší jednotky úkoly pro průlom obrany a jsou zesilovány potřebnými prostředky.

Přitom je nutno si uvědomit, že v této době mají vyšší jednotky mnohem širší pásma útoku, než při průlomu připravené obrany, že nebývá mezi nimi vždy přímý styk, že celá operační sestava armády je roztazena do hloubky, čímž se stávají velmi citlivými styky a boky. V celku je menší hustota bojových sestav.

Velitel armády vytváří potřebné uskupení k průlomu zúžením útočných pásem vyšších jednotek, určených k zasazení hlavního úderu a též zasazením vyšších jednotek druhého sledu armády do boje.

K dosažení úspěchu při prolomení spěšné zaujaté obrany musí velitel armády provést tato doplňující opatření:

- zachovat si převahu sil nad nepřítelem na směru hlavního úderu;
- spolehlivě zabezpečit styky, boky a mezery v operační sestavě armády;
- určit minimální síly a prostředky k zničení obklíčených skupin nepřítele, provést urychlené odminování a úpravu cest, jak vedoucích k frontě, tak i rokádnic;
- postavit a opravit postavy;
- provést rychlé přeskupení a zabezpečit plynulé zásobování postupujících vojsk municí, pohonnými hmotami a proviantem.

Rozhodnutí k průlomu musí být přijato v nejkratším čase. Jakmile dostane velitel armády rozkaz k průlomu, musí nejdříve provést kalkulaci času, který potřebují vyšší jednotky na organizaci a přípravu útoku, poté určit dobu provedení velitelského průzkumu, vyhlášení svého rozhodnutí a provedení organizace součinnosti v terénu. Velitel armády je povinen v každém případě zabezpečit vyšším jednotkám dost času na organizaci a přípravu útoku.

Po ujasnění úkolu a zhodnocení situace přijímá velitel armády rozhodnutí, stanoví zámysl boje a volí směr hlavního úderu.

Hlavní úder vede armáda většinou svých sil a prostředků v tom směru, který umožní rychle prolomit obranu nepřítele a proniknout do týlu hlavního uskupení nepřítele.

Poté stanoví velitel armády operační uskupení vojsk armády za účelem soustředění většiny sil a prostředků na zvoleném směru. Za útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, kdy armáda má poměrně široké pásmo útoku, otázka soustředění úsilí na směr hlavního úderu má rozhodující význam. Kromě toho nesmíme zapomínat, že bývá-li armáda při průlomu hlavního obranného pásma zesílena na dobu dělostřelecké přípravy značným počtem dělostřelectva, nelze při průlomu pásma sborových nebo armádních záloh počítat s podporou dělostřelectva druhých sledů sborů a armády. Proto je třeba soustředění potřebného počtu dělostřelectva na směr hlavního úderu provést na vrub podružných směrů. Zásada soustředění převahy sil a prostředků na vrub jiných směrů musí tu být projevena v plné míře, a to zúžením pásem vyšších jednotek působících na směr

hlavního úderu a soustředěním většiny umlčovacích prostředků na tomto směru. Když velitel armády zvolil směr hlavního úderu, určí operační uskupení armády v souladu se zámyslem operace. Při tom musí vzít v úvahu uskupení vyšších jednotek, které se vytvořilo k okamžiku postupu k nepřátelskému obrannému pásmu. A toto uskupení nemusí být vždy výhodné pro nastávající průlom obranného pásma. Proto, jakmile velitel armády dostane rozkaz, rychle zhodnotí situaci, upřesní rozhodnutí, a podle toho ihned za chodu usměrni vyšší jednotky a určí jim výchozí prostory, kterých musí dosáhnout. Přeskupení nesmí být ovšem složité a s hlediska ekonomie času je nutné se vyhnout každému ne zcela nutnému přeskupování jednotek a posilových prostředků. Operační uskupení armády je vytvářeno podle šířky fronty průlomu, hloubky úkolu, podle sil a složení armády, podle stupně vybudování a síly obrany nepřítele a podle rázu terénu. Při průlomu pásma sborových nebo armádních záloh, zaujatého sice spěšně, avšak s dostatečnou hustotou, je nutné vést úder na úzkém úseku s následujícím rozšířením průlomu a rozvinutím úspěchu do hloubky.

Učlenění sil do hloubky při zdolávání spěšně zaujaté obrany může být menší než při průlomu posílní obrany, i ono však musí zabezpečovat určité narůstání sil z hloubky, očistění překonaného obranného pásma nepřítele od zbylých skupin a zajištění dobytých postavení. Toho se dosahuje vyčleněním všeobecných a speciálních záloh.

Jednou z hlavních zvláštností organizace a vedení průlomu spěšně zaujaté obrany je použití rychlých vyšších jednotek (MD nebo TD) v prvním sledu útočících vojsk. V příznivých podmínkách mohou rychlé jednotky, jak jsem již uvedl, prolamovat obranná pásma v operační hloubce samostatně z chodu. Armádní dělostřelecká skupina podporuje sbory a působí na hlavním směru. Letectvo plní především úkoly umlčení nepřátelského dělostřelectva a jeho záloh. V těch případech, kdy v útočném pásmu armády působí rychlá skupina frontu, může být úkolem armády energicky postupovat za rychlou skupinou, ničit blokové nepřátelské jednotky, osvobodit vyšší jednotky rychlé skupiny od vedení boje s nepřátelským uskupením obklíčeným rychlou skupinou. Armáda může též provést průlom v součinnosti s rychlou skupinou frontu a se sousedními armádami.

Jak patrně, je třeba ve všech případech snažit se ovládnout obranná pásma v hloubce nepřátelské obrany z chodu a jen při nezdaru přejít k urychlené přípravě průlomu. Útok na spěšně zaujatou obranu vyžaduje iniciativy všech podřízených velitelů, iniciativy přispívající k splnění celkového úkolu útočné operace.

Východiště útoku nemůže být v omezeném čase vybudováno v tom rozsahu jako při organizaci průlomu hlavního obranného pásma. Vyrýt zákopy a spojovací zákopy v tak krátké lhůtě není možno při dotyku s nepřítelem. Je nutné využít skrytů v terénu. Vybudovány však musí být pozorovatelné, palebná postavení dělostřelectva a úkryty pro pěchotní zbraně.

Stanovení bojových úkolů vyšším jednotkám a posilovým prostředkům a též organizaci součinnosti provádí velitel armády vždy v terénu. Za tím účelem vyjíždí na vhodnou pozorovatelnou na směr hlavního úderu, kde spolu s veliteli druhů vojsk a s veliteli sborů provede velitelský průzkum. Na ostatních směrech může provést velitelský průzkum zástupce velitele armády. Jeho činnost a vyhlášení jeho rozhodnutí je obdobné, jako při přípravě průlomu hlavního obranného pásma nepřítele. Úkoly jsou kladeny hlubší, což zabezpečuje plynulý postup vojsk bez doplňujících rozkazů.

Při organizaci součinnosti musí být zvláštní pozornost věnována udávání cílů, protože při krátkodobém průzkumu a nedostačujícím prostudování systému obrany je nevyhnutelné, že se objeví nové cíle, vyžadující umlčení a zničení.

Velitel armády činí opatření k tomu, aby na úsek průlomu byla na vrub jiných úseků soustředěna většina dělostřelectva. Na směr hlavního úderu může být průměrně vytvořena hustota 80 až 120 děl a minometů na 1 km fronty průlomu.

Délka dělostřelecké přípravy útoku bývá nejvýše 30 až 40 minut. To je podmíněno hlavně množstvím munice, které je v té době v dělostřeleckých skupinách, rázem obrany nepřítele a omezením doby k vedení boje.

Dělostřelecká příprava záleží v krátkých palebných případech na hlavní opěrné body, na dělostřelecká a minometná palebná postavení nepřítele.

Dělostřelecká podpora útoku pěchoty a tanků je prováděna methodou postupných soustředění palby v celé hloubce nepřátelské obrany.

Ženíjní vojsko plní úkoly jako při průlomu hlavního obranného pásma.

Bojové zabezpečení

Průzkum je veden neustále a aktivně všemi prostředky, které mají velitelé vyšších jednotek k dispozici. V době přípravy průlomu spěšně zaujaté nepřátelské obrany je průzkumem upřesňována situace nepřítele, složení a uskupení jeho síly a ráz jeho obranných zařízení. Během boje a postupu k obrannému pásmu jsou upřesňovány opěrné body nepřítele, příprava protiútoků, příchod nebo přesuny záloh a ústup nepřítele ze zaujatých postavení. Štáb armády organisuje průzkum tak, aby měl zprávy neustále; průzkumných orgánů vyšších jednotek se po provedení průlomu používá k průzkumu v hloubce obrany a na bocích.

Protitanková obrana je uskutečňována využitím všech protitankových prostředků vyšších jednotek: palbou protitankového dělostřelectva, tanků, protitankových prostředků pěchoty a též manévrem pohyblivých protitankových záloh. Protitanková záloha armády postupuje podle situace buď za prvním sledem armády nebo za druhým sledem ve směru zabezpečujícím jeho rozvinutí k odražení protiútoků tanků nepřítele.

Protiletectká obrana musí zabezpečit proti úderům nepřátelského letectva bojovou sestavu armády, zvláště prostory palebných postavení dělostřelectva a východiště tanků. V době zahájení útoku a při boji v hloubce musí být chráněny hlavní síly armády. Stíhací letectvo chrání útočné pásmo armády podle plánů armády (nebo frontu).

Zabezpečení styků a boků musí být neustálou starostí a povinností každého velitele. Velitel armády určí velitele odpovědné za styky se sousedy. Zvláštní pozornost musí být věnována odkrytým bokům, které musí být zabezpečeny určením zvláštních jednotek k ochraně styku a též zesíleným průzkumem na těchto směrech.

Velitel armády stanoví, jakého počtu dělostřelectva bude použito k zabezpečení styků a odkrytých boků.

Při přípravě průlomu v omezeném čase má velký význam zastírání. Jeho hlavním účelem je utajit přeskupení a umístění vojsk ve východištích. Soustředění vojsk a zaujetí východiště prováděné na malou vzdálenost od nepřítele za dne vyžadují zvlášť důkladných maskovacích opatření. Vojska musí využívat především přirozených masek, členitosti terénu a skrytí rozmístění pěchoty, dělostřelectva a tanků. Není-li přirozených masek k zastření vyjítí vojsk do východiště, používá se dýmu, při čemž ho musí být použito na širší frontě než na které se provádí příprava průlomu.

Zvláštnosti organisace velení při průlomu spěšně zaujaté obrany

Při přípravě průlomu, jak jsem již uvedl, mají vyšší velitelé a jejich štáby velmi omezený čas na organisaci boje, což se odráží na rozsahu všech přípravných prací. Bojové rozkazy jsou vydávány a upřesňovány formou nezbytných nařízení ještě za postupu k obrannému postavení, směřujících hlavně k uvedení souladu do činnosti jednotek a dále k upravení součinnosti s dělostřelectvem. Důležitou povinností velitele armády je osobní styk s veliteli sborů (vyšších jednotek), působících na směru hlavního úderu, jimž vydá úkoly osobně přímo v terénu. Ostatním jednotkám je nutné dodat rozkazy styčnými důstojníky.

Plán operace je tu jen upřesňován rozkazy a nařízeními pro součinnost, vydanými v terénu a účastníky zaznamenávanými přímo do map. Plánová tabulka boje se nerozpracovává. Velitel armády řídí boj ze své pozorovatelné na směru hlavního úderu. Hlavním pojtkem je radiové spojení a pak spojení linkové. Ve všech případech musí být zvlášť

dobře zabezpečeno součinnostní spojení, zvláště s jednotkami na směru hlavního úderu. V daném druhu boje má též velký význam používání pohyblivých pojítek a styčných důstojníků.

Materiální zabezpečení

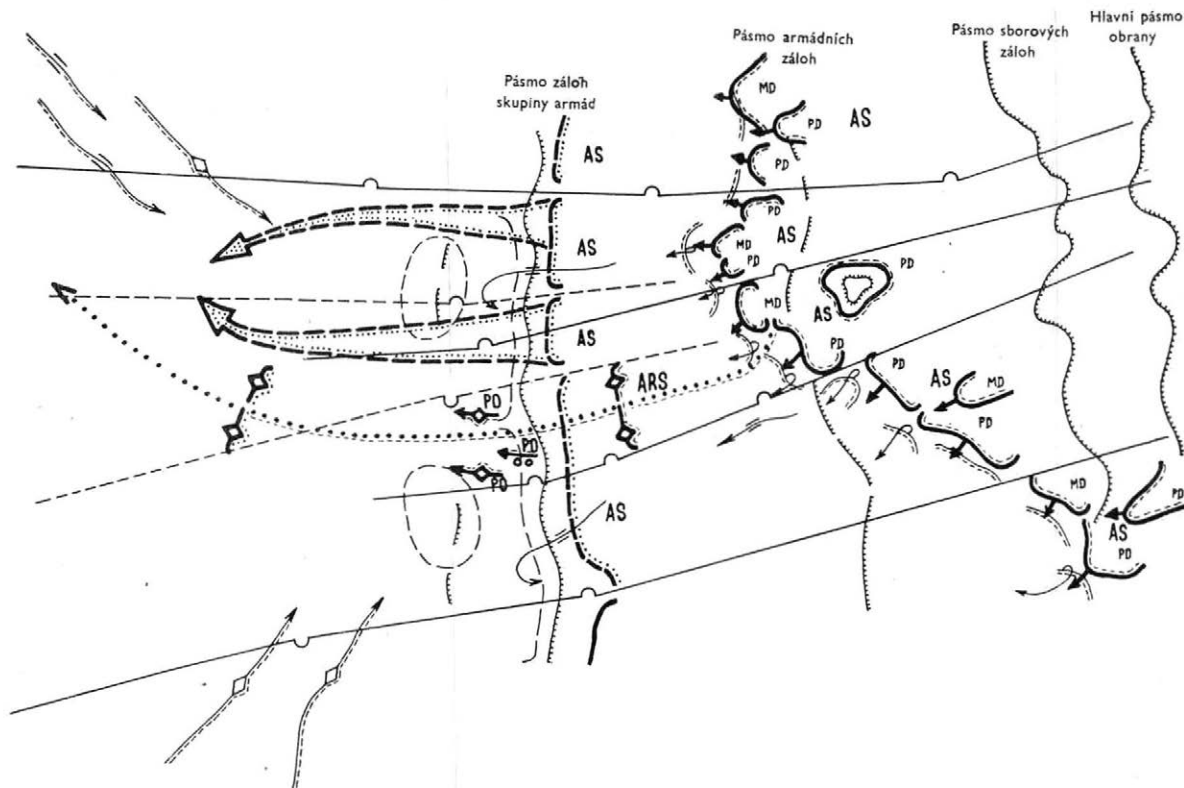
Při přípravě průlomu spěšně zaujaté nepřátelské obrany setkává se útočník s některými obtížemi při jeho materiálním zabezpečení. V této době jsou zpravidla již dlouhé přísunové a odsunové cesty. Divisní sklady nestačí se přesunout s vojsky a přísun, zvláště dělostřelecké munice, bude velmi omezen. Pohyb dopravních prostředků může být znesnadněn malým počtem přísunových a odsunových cest. Kromě toho cesty mohou být částečně rozrušeny. Proto vyvstává potřeba rychle opravit mosty a cesty. Ranění a nemocní musí být odsunuti do zahájení průlomu. K odsunu se využívá především prázdných dopravních prostředků vracících se do týlu.

Závěr

Studiu otázek souvisejících s organizací útoku na spěšně zaujatou obranu nepřítele nebyla dosud u nás věnována dostatečná pozornost. Stává se pak zpravidla, že důstojníci a generálové, postavení před úkol organizovat takový druh útoku, používají šablonovitě stejných method a řídí se stejnými zvyklostmi, které jsou zvyklí používat při organizaci útoku na vybudovanou obranu nepřítele, což neodpovídá reálným možnostem, které by byly ve skutečném boji.

A naším úkolem je naučit se jednat za jakékoli situace tak, jak bychom museli jednat ve skutečném boji.

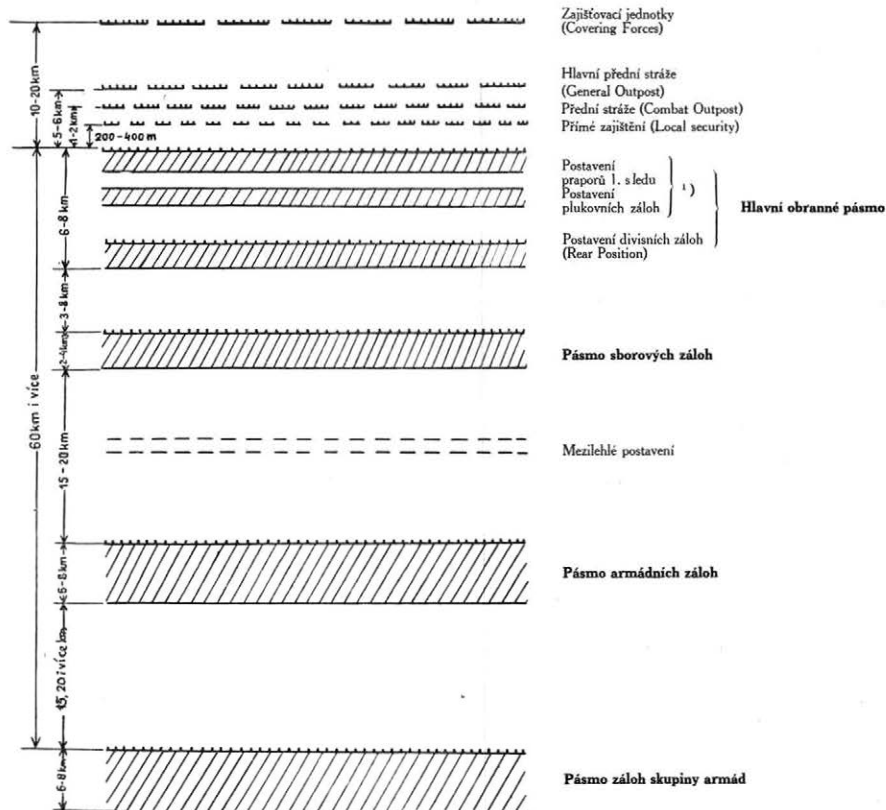

Schema 1. Příklad bojové sestavy armády při útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu.

Velitel armády se rozhoduje již v době prolomování pásma armádních záloh pro útok na spěšně nepřítelům zaujímané pásmo záloh skupiny armád: Střednímu a pravokřídlému armádnímu sboru zúžuje útočné pásmo (ve schématu jsou nové hranice mezi sbory vyznačeny čárkovaně) a určuje místo a směr zasažení armádní rychlé skupiny. Velitelé armádních sborů mají možnost provést potřebná přeskupení svých bojových sestav již v průběhu postupu k pásmu záloh skupiny armád nepřítelů. (Poznámka: V schématu nejsou pro jednoduchost vyznačeny hranice mezi armádami a armádními sbory obvyklými značkami, ale pouze jednoduchou čarou.)

Schema 2. Přehled pojmenování prvků americké obrany

¹⁾ Tato dvě postavení dohromady označují Američané pojmem „Battle position“ (Bitevní postavení)

